

Færre menn enn kvinner mener at kvinner diskrimineres i arbeidslivet

Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen

Institutt for samfunnsforskning
Notat 2024:2

© Institutt for samfunnsforskning
Notat 2024:2

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

ISBN (digital): 978-82-7763-819-5
ISSN (digital): 2704-1891

www.samfunnsforskning.no

Innhold

Innhold	3
Forord	4
Sammendrag	5
English Summary.....	6
Innledning.....	7
Norsk Monitor – kvinner mener oftere enn menn at kvinner diskrimineres.....	9
CORE SURVEY 2022 – noen mener det er menn som diskrimineres	11
Hva kjennetegner menn som mener at det er menn som diskrimineres?	13
Unge menn og menn med yrkesfaglig utdanning mener oftere enn andre at det er menn som diskrimineres.....	14
Flest mener at kvinner diskrimineres, men noen mener at det i dag er menn som diskrimineres	17
Litteratur	18
Vedlegg	19

Forord

CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen er en undersøkelse om befolkningens syn på ulike likestillingsspørsmål. Undersøkelsen er laget av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning og ble gjennomført av Kantar Public våren 2022. Undersøkelsen kartlegger holdninger til likestilling i politikk, utdanning, arbeidsliv og familie og tar opp både gamle og nye tema. Resultatene publiseres i tidsskriftartikler, rapporter og mindre notater. Dette notatet viser analyser av befolkningens oppfatninger om hvorvidt kvinner (eventuelt menn) forskjellsbehandles på arbeidsmarkedet eller ikke.

Oslo 5. mars 2024

Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen

Sammendrag

Forfatter	Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen
Tittel	Færre menn enn kvinner mener at kvinner diskrimineres i arbeidslivet
Sammendrag	<p>Dette notatet undersøker befolkningens oppfatninger om utbredelsen av kjønnsdiskriminering. Vi undersøker befolkningens oppfatninger av hvorvidt kvinner (eventuelt menn) forskjellsbehandles på arbeidsmarkedet eller ikke, basert på et spørsmål som er stilt i Norsk Monitor siden 1993 og et spørsmål fra CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen. Spørsmålet i CORE SURVEY 2022 tar utgangspunktet i Norsk Monitor-spørsmålet, men har utvidet med et svaralternativ som åpner for å svare at det i dag er menn som diskrimineres. Vi finner at spørsmålsformuleringen har betydning ved at bildet blir mer nyansert når spørsmålet også åpner for diskriminering av menn. Det er litt flere menn enn kvinner som mener at menn diskrimineres. For begge spørsmål er det imidlertid mest vanlig å svare at det er kvinner som diskrimineres, men denne oppfatningen er mye vanligere blant kvinner enn menn.</p>
Emneord	Arbeidsmarked, diskriminering, forskjellsbehandling, holdninger, likestilling

English Summary

Author	Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen
Title	Fewer men than women believe that women are discriminated against in the workplace.
Summary	<p>This report examines the population's perceptions of the prevalence of gender discrimination. We investigate the population's perceptions of whether women (or men) are discriminated against in the labor market or not, based on a question asked in the Norwegian Monitor since 1993 and a question from the CORE SURVEY 2022 – Equality Survey. The question in the CORE SURVEY 2022 is based on the Norwegian Monitor question but has been expanded with an answer option that allows for the response that it is men who are discriminated against today. We find that the wording of the question has significance in that the picture becomes more nuanced when the question also allows for discrimination against men. There are slightly more men than women who believe that men are discriminated against. However, for both questions, it is most common to answer that it is women who are discriminated against, but this perception is much more common among women than men.</p>
Index terms	Labour market, discrimination, differential treatment, attitudes, gender equality

Innledning

Likestillingsloven fra 1978 etablerte et generelt forbud mot diskriminering på grunnlag av kjønn. Loven gjaldt begge kjønn, med formål om å fremme likestilling, samt å særlig fremme kvinnens stilling (Hellum & Strand, 2022). Loven reflekterte oppfatninger om kjønnsbasert diskriminering som et samfunnsproblem som særlig kvinner er utsatt for. Utvidelsen av diskrimineringslovgivningen til flere grunnlag (etnisitet, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, osv.), som ble samlet i en felles Likestillings- og diskrimineringslov i 2017, har fortsatt som formål om å fremme kvinners (og minoriteters) stilling.

At kjønnsdiskriminering særlig handler om negativ forskjellsbehandling av kvinner, har vært en rådende oppfatning, selv om vedvarende kjønnsforskjeller på arbeidsmarkedet oftest forstås som mer kompliserte enn som et spørsmål om enten diskriminering eller frie valg (se f.eks. Barth et al., 2023; England, 2010; Reisel & Seehuus, 2023).

I tillegg er oppfatninger om at det særlig er kvinner som er utsatt for diskriminering i endring. Det er en økende oppmerksomhet omkring unge menns utfordringer, og flere eksperimentbaserte studier finner ikke nødvendigvis at kvinner er utsatt for 'bias' som menn ikke møter. Tvert om viser flere studier at menn møter ubevisste fordommer ('bias') i kvinnedominerte yrker eller at det ikke er særlige forskjeller mellom menn og kvinner (Carlsson et al., 2020; Di Stasio & Larsen, 2020; Birkelund et al., 2021). Studier som måler forekomst av diskriminering med andre metoder finner imidlertid kjønnsdiskriminering til kvinners ulempe, f.eks. virksomhetsinterne lønnsforskjeller (Penner et al., 2022).

I dette notat undersøker vi utbredelsen av oppfatninger om kjønnsbasert forskjellsbehandling. I tidligere undersøkelser (Norsk Monitor) har spørsmålet dreid seg om en tror at kvinner forskjellsbehandles eller ikke, mens i CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen har vi, for å reflektere endringer i forståelser av kjønnsdiskriminering, lagt til et svaralternativ om at det i dag er menn som diskrimineres.

Vi undersøker befolkningens oppfatninger av hvorvidt kvinner (eventuelt menn) forskjellsbehandles på arbeidsmarkedet eller ikke, basert på et spørsmål som er stilt i *Norsk Monitor* siden 1993 og et spørsmål fra CORE SURVEY 2022 (se tekstboks om datagrunnlag).

Spørsmålet fra *Norsk Monitor* er som følger:

A og B diskuterer forskjellsbehandling av kvinner og menn i Norge. Hvem er du mest enig med? (A sier: Det spiller i dag liten rolle om du er kvinne eller mann for hvilke muligheter du har for å få en ledende stilling, høy lønn eller andre goder / B sier: Fortsatt diskrimineres kvinner, slik at de har vanskeligere for å oppnå de samme godene som menn.)

Spørsmålet i CORE SURVEY 2022 er som følger:

Tre venner diskuterer forskjellsbehandling av kvinner og menn i Norge. Hvem er du mest enig med? A sier: Kvinner diskrimineres fortsatt, slik at de har vanskelig for å oppnå de samme godene som menn i arbeidslivet. / B sier: I dag er det menn som diskrimineres, slik at de har vanskelig for å oppnå de samme godene som kvinner i arbeidslivet. / C sier: Verken menn eller kvinner diskrimineres i dag. / Vet ikke

I *Norsk Monitor* fanger man altså opp folks oppfatninger av hvorvidt kvinner forskjellsbehandles eller ikke, men ikke oppfatninger av om menn forskjellsbehandles. I CORE SURVEY 2022 har vi tatt utgangspunkt i spørsmålet fra *Norsk Monitor*, men omformulert litt og inkludert et alternativ om at det i dag er menn som diskrimineres. Ønsket var å ta på alvor en økende oppmerksomhet om menns utfordringer, herunder i utdanningssystemet og arbeidslivet. Spørsmålene fra de to undersøkelsene er altså ikke helt sammenlignbare, men kan utfylle hverandre. I tillegg gir *Norsk Monitor*-spørsmålet mulighet til å undersøke holdningsendring over tid.

Datagrunnlag

Norsk Monitor er gjennomført av meningsmålingsinstituttet Ipsos (tidligere MMI) annet hvert år siden 1985. Undersøkelsen kartlegger befolkningens verdier, holdninger og atferd på en rekke områder. Utvalgene er representative for den norske befolkningen over 15 år og omfatter om lag 4 000 respondenter årlig. Datainnsamlingen skjer i to trinn; først et kort telefonintervju og deretter et selvutfyllingsskjema til dem som sier seg villige til å fylle ut dette. Svarprosenten er nå lav – bare omtrent 5 prosent returnerer utfylt skjema, men det er ikke tegn til systematiske utvalgsskjevhet i materialet (Hellevik, 2015, 2016). Det er laget vekter slik at utvalget veies i forhold til befolkningens fordeling for kjønn, alder og bostedsregion. Utvalgsvekten benyttes i analysene i dette notatet. Antall observasjoner vises uvektet. Spørsmålet som inngår i våre analyser ble inkludert i 1993. Våre analyser omfatter personer i alderen 18-79 år.

CORE SURVEY 2022 er en webbasert undersøkelse om befolkningens syn på ulike likestillingsspørsmål, utarbeidet av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning. Undersøkelsen ble gjennomført av Kantar Public våren 2022. Nettoutvalget består av 4 099 respondenter i alderen 18-89 år.

Av alle som fikk invitasjon til å delta, var det 32,6 prosent som besvarte spørreskjemaet før undersøkelsen ble lukket. Svarprosenten varierer litt mellom grupper. Kantar Public har konstruert en vekt som korrigerer for skjevheter knyttet til kjønn, alder, utdanning og geografisk bosted og gjør at sammensetningen av nettoutvalget blir likere populasjonen. Vekten benyttes i analysene i dette notatet. Antall observasjoner vises uvektet.

Undersøkelsen kartlegger befolkningens holdninger til ulike likestillingsspørsmål, fordeling av familie- og yrkesarbeid, samt en del bakgrunnsinformasjon. En del bakgrunnsopplysninger er også hentet fra informasjon som allerede er lagret i GallupPanelet. Mer informasjon om undersøkelsen finnes i [dokumentasjonsrapporten](#).

Analysene i dette notatet omfatter kvinner og menn i alderen 18-79 år. Respondenter som ikke besvarte spørsmålet om forskjellsbehandling av kvinner/menn (24 stykker), holdes utenfor. Analyseutvalget omfatter da 3 999 respondenter, 1 851 menn og 2 148 kvinner.

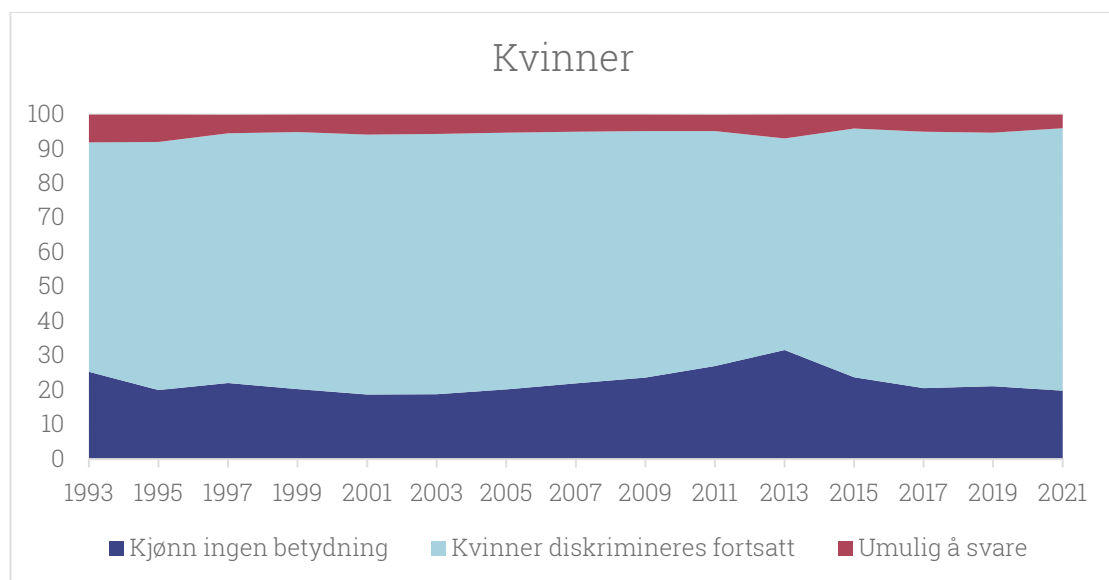
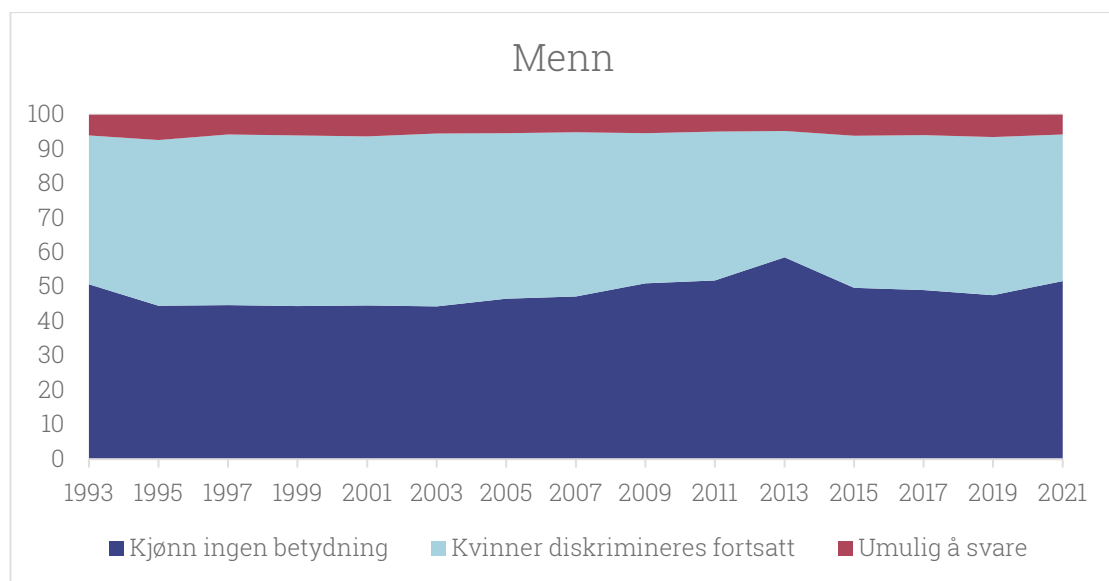
Norsk Monitor – kvinner mener oftere enn menn at kvinner diskrimineres

Ifølge Norsk Monitor mener kvinner langt oftere enn menn at kvinner forskjellsbehandles i arbeidslivet slik at de har vanskelig for å oppnå de samme godene som menn, mens menn langt oftere enn kvinner mener at kjønn spiller liten rolle for hvilke muligheter man har for å få en ledende stilling, høy lønn eller andre goder (figur 1a og 1b). Både blant menn og kvinner har svarmønsteret vært ganske stabilt siden 1993, da man altså stilte dette spørsmålet for første gang. Blant menn har andelen som mener at kjønn ikke har

noen betydning vært litt høyere enn andelen som mener at kvinner diskrimineres i hele perioden. I 1993 hadde henholdsvis 51 og 43 prosent disse oppfatningene, og andelen var omtrent de samme i 2021. Blant kvinner har det i hele perioden vært en klar majoritet som mener at kvinner diskrimineres, henholdsvis 67 prosent i 1993 og 76 prosent i 2021. Både blant menn og kvinner er det forholdsvis få (4-8 prosent i perioden) som synes at spørsmålet er umulig å besvare.

Figur 1a og b

Oppfatning av om kvinner forskjellsbehandles eller ikke, menn og kvinner 18-79 år. Prosent. Norsk Monitor 1993-2021

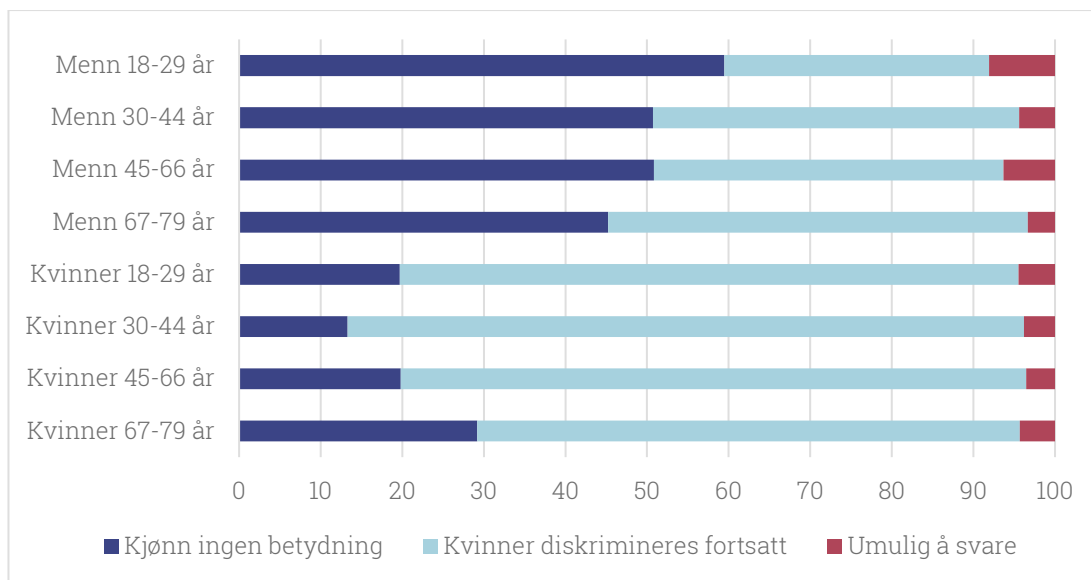

Kjønnsforskjellen i synet på om kvinner forskjellsbehandles eller ikke finnes i alle aldersgrupper, men er særlig markant blant de yngste. I figur 2, som viser svarfordelingen for menn og kvinner i ulike aldersgrupper for 2021-runden av Norsk Monitor, ser vi at oppfatningen om hvorvidt kvinner forskjellsbehandles eller ikke varierer mellom aldersgrupper, særlig for menn. De yngste (18-29 år)

mener langt oftere enn de eldste (67-79 år) at kjønn ikke har noen betydning for mulighetene på arbeidsmarkedet. Andelene er henholdsvis 59 og 45 prosent. Motsatt mener henholdsvis 32 og 50 prosent at kvinner fortsatt forskjellsbehandles i arbeidslivet slik at de har vanskelig for å oppnå de samme godene som menn.

Figur 2

Oppfatning av om kvinner forskjellsbehandles eller ikke, etter kjønn og alder. Prosent. Norsk Monitor 2021

CORE SURVEY 2022 – noen mener det er menn som diskrimineres

I CORE SURVEY 2022 har vi altså utformet et spørsmål om forskjellsbehandling/diskriminering der det også er mulig å markere at man mener det er menn som diskrimineres i arbeidslivet. Svarfordelingen vises i figur 3, for alle og separat for menn og kvinner.

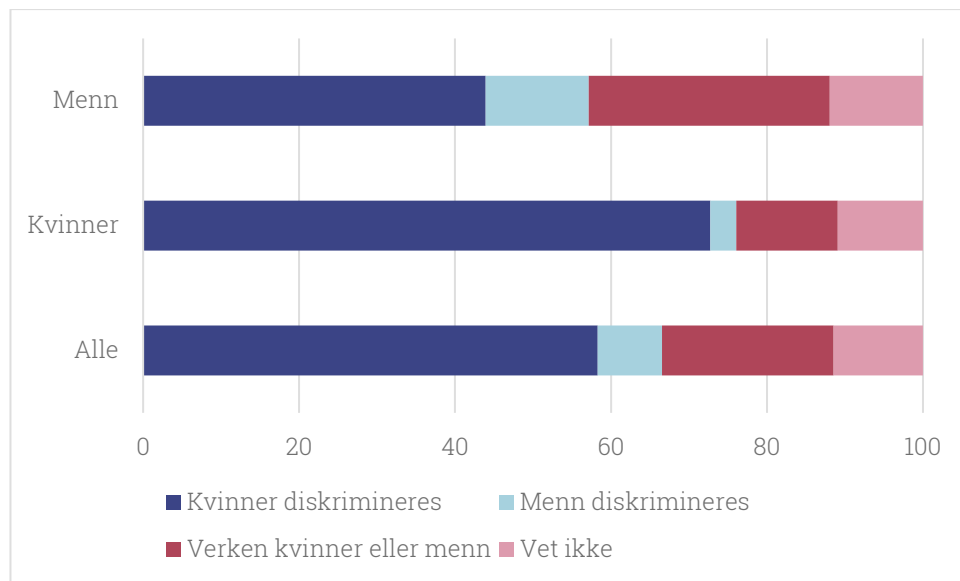
Også dette spørsmålet viser ganske stor oppslutning om at kvinner diskrimineres i arbeidslivet slik at de har vanskelig for å oppnå de samme godene som menn. 58 prosent i vårt utvalg svarte dette. Bare 8 prosent mente at det nå er menn som diskrimineres, mens 22 prosent mente at verken kvinner eller menn diskrimineres, og 11 prosent valgte «Vet ikke»-alternativet. Også her ser vi markante kjønnsforskjeller. Menn mener sjeldnere enn kvinner at kvinner diskrimineres, oftere at menn diskrimineres og oftere at verken kvinner eller menn diskrimineres. Men også blant menn er det forholdsvis få, bare 13 prosent, som mener at menn diskrimineres i arbeidslivet.

Også her ser vi klare forskjeller i holdningene mellom yngre og eldre aldersgrupper av menn (figur 4). Det er relativt færre i den yngste enn i den eldste aldersgruppen som mener at kvinner diskrimineres i arbeidslivet, mens det

er relativt flere som mener at det nå er menn som diskrimineres. Blant de yngste (18-29 år) mener 34 prosent at kvinner diskrimineres og 21 prosent at menn diskrimineres. Blant de eldste (67-79 år) er de tilsvarende andelene henholdsvis 56 og 4 prosent. Andelen som mener at verken kvinner eller menn diskrimineres er omtrent den samme blant menn i alle aldersgrupper. Blant kvinner er det beskjedne forskjeller mellom aldersgrupper i oppfatningene av om kvinner/menn diskrimineres i arbeidslivet. I samtlige aldersgrupper mener et stort flertall at det er kvinner som diskrimineres.

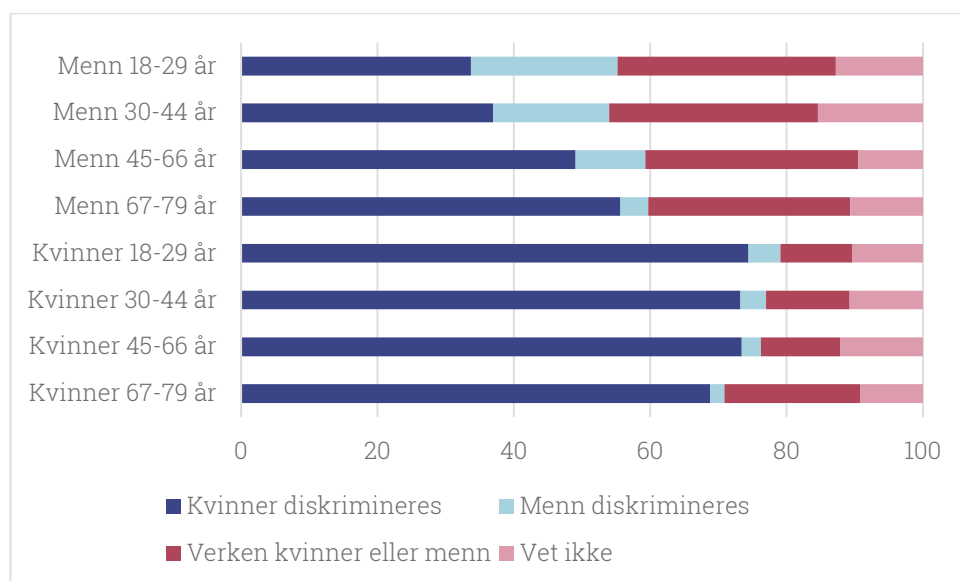
Figur 3

Oppfatning av om kvinner eller menn forskjellsbehandles. Prosent. CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen

Figur 4

Oppfatning av om kvinner eller menn forskjellsbehandles, etter kjønn og alder. Prosent. CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen

Hva kjennetegner menn som mener at det er menn som diskrimineres?

For å få bedre innsikt i hva som kjennetegner menn som mener at det nå er menn som diskrimineres, har vi gjennomført multivariate analyser, der vi ser på betydningen familiefaktorer som barn og partner, og av sosioøkonomiske faktorer som utdanning og inntekt. Vi undersøker også hvordan oppfatningen av om menn diskrimineres henger sammen med oppfatningen av om likestillingen bør føres videre eller ikke (se tekstboks om uavhengige variabler).

Vi har delt inn/dikotomisert spørsmålet om diskriminering på følgende måter: (i) menn diskrimineres (1) vs. kvinner diskrimineres (0) og (ii) menn diskrimineres (1) vs. verken kvinner eller menn diskrimineres (0). Vi vil altså undersøke både hvilke faktorer som har betydning for om man mener at det er menn eller kvinner som diskrimineres, og hvilke faktorer som har betydning for om man mener at menn diskrimineres vs. at verken kvinner eller menn diskrimineres ¹. For hvert av de to utfallene viser vi resultater fra to modeller; først en modell der vi ser på betydningen av alder, familiefaktorer og sosioøkonomiske kjennetegn og så en modell der vi i tillegg inkluderer en variabel for om man mener likestillingen bør føres videre eller ikke. Som analyseteknikk benytter vi en lineær sannsynlighetsmodell. For hver faktor, eller uavhengige variabel, har vi definert en referansegruppe som de øvrige gruppene sammenlignes med. Regresjonskoeffisienten kan tolkes som forskjeller i sannsynligheten for å ha verdien 1 sammenlignet med verdien 0 på den avhengige variabelen mellom ulike kategorier på de uavhengige variablene. Hver kategori sammenlignes da med referansekategorien (Hellevik, 2009; Mood, 2010)².

De uavhengige variablene omtales nærmere i tekstboksen under. Deskriptiv statistikk vises i vedleggstabell 1.

¹ De som har svart «Vet ikke» inngår ikke i disse analysene.

² Vi har også gjort analysene ved hjelp av logistisk regresjon og får da i all hovedsak samme resultater

Uavhengig variabler

Respondentens alder, seks grupper.

Yngste barns alder: Basert på opplysninger om barns fødselsår. Opplysningene gjelder for barn som bor i husholdningen minst halvparten av tiden, både egne barn og stebarn.

Samlivsstatus: Basert på opplysninger om hvorvidt man bodde sammen med en ektefelle/samboer eller ikke på intervju tidspunktet.

Utdanning: Basert på opplysninger om høyeste fullførte utdanning. Vi skiller mellom videregående allmennfaglig og videregående yrkesfaglig utdanning. De som hadde fagskole/yrkesrettet utdanning (1/2–2 år) som bygger på videregående yrkesfaglig utdanning, er plassert sammen med videregående yrkesfaglig utdanning.

Inntekt: Basert på opplysninger om personlig brutto årsinntekt (før skatt og fradrag). Spørsmålet hadde faste svarkategorier. Vi skiller mellom seks kategorier. Ettersom forholdsvis mange ikke ville besvare spørsmålet om inntekt, inngår også en kategori for «Vil ikke svare».

Oppfatning om likestilling: Basert på følgende spørsmål: I de senere år er det lagt vekt på å skape likestilling mellom kvinner og menn. Vil du si at likestillingen (1) bør føres videre (2) er ført langt nok (3) er ført for langt (4) Vet ikke.

Unge menn og menn med yrkesfaglig utdanning mener oftere enn andre at det er menn som diskrimineres

Resultatene av de multivariate analysene vises i tabell 1. Vi ser først på hvilke faktorer som gir økt tilbøyelighet til å mene at det er menn som diskrimineres i dag, sammenlignet med at det er kvinner som diskrimineres (modell 1 og 2).

Tilbøyeligheten til å mene at det er menn som diskrimineres i dag sammenlignet med at det er kvinner som diskrimineres avtar med økende alder, og det er de yngste mennene (18-29 år) som er mest tilbøyelige til å mene dette (tabell 1, modell 1). Det har ingen betydning om det er barn i husholdningen. Menn som ikke bor sammen med en partner er mer tilbøyelige til å mene at menn diskrimineres enn menn som er gift eller samboende. Videre er det en sterk sammenheng mellom menns utdanning og oppslutningen om at det er menn som diskrimineres sammenlignet med at det er kvinner som diskrimineres. De som har yrkesfaglig utdanning, er klart mer tilbøyelige til å mene at menn diskrimineres enn både dem som har videregående allmennfaglig utdanning og dem som har utdanning på universitetsnivå (lavere eller høyere grad). Det er også en viss tendens til at menn med høy inntekt (600 000 kroner eller mer) er mer tilbøyelige enn dem med lav inntekt (under 300 000 kroner) til å mene at menn diskrimineres sammenlignet med at kvinner diskrimineres, men sammenhengen er bare marginalt signifikant. Vi minner om det her er justert for

utdanningsnivå, noe som kan tenkes å dempe betydningen av inntekt. Vi har også gjort en analyse der utdanningsvariabelen er ekskludert, men heller ikke her har inntektsvariabelen klar betydning (resultater kan fås ved henvendelse til forfatterne). Vi har også gjort en analyse der inntektsvariabelen er ekskludert. Betydningen av utdanningsvariabelen ble ikke vesentlig endret (resultater kan fås ved henvendelse til forfatterne).

Tabell 1

Regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller) av menns oppfatning av hvem som diskrimineres i dag. Robuste standardfeil i parentes.

	Menn forskjellsbehandles vs. kvinner forskjellsbehandles (23 vs. 77 %, N=1066)		Menn forskjellsbehandles vs. ingen forskjellsbehandles (30 vs. 70 %, N=787)	
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Alder (ref. 18-29 år)				
30-39 år	-0,11(*) (0,07)	0,02 (0,05)	-0,10 (0,07)	-0,12(*) (0,06)
40-49 år	-0,16* (0,07)	-0,02 (0,05)	-0,13(*) (0,07)	-0,14* (0,06)
50-59 år	-0,26*** (0,06)	-0,06 (0,04)	-0,20** (0,07)	-0,17** (0,06)
60-69 år	-0,31*** (0,06)	-0,09(*) (0,05)	-0,26*** (0,07)	-0,23*** (0,06)
70-79 år	-0,30*** (0,06)	-0,05 (0,05)	-0,28*** (0,07)	-0,21*** (0,06)
Yngste barns alder (ref. Bor ikke med barn)				
0-5 år	0,08 (0,06)	-0,00 (0,05)	0,09 (0,07)	0,07 (0,07)
6-19 år	0,04 (0,04)	-0,02 (0,03)	0,05 (0,05)	0,03 (0,05)
Samlivsstatus (ref. Gift/samboende)				
Bor ikke med partner	0,08* (0,03)	0,03 (0,02)	0,04 (0,04)	0,01 (0,04)
Utdanning (ref. Vdg. allmennfaglig)				
Grunnskole	0,06 (0,06)	0,00 (0,05)	0,15(*) (0,09)	0,12 (0,09)
Yrkesfaglig, vdg./fagskole	0,10* (0,04)	0,01 (0,03)	0,15** (0,05)	0,11* (0,05)
Universitet, lavere	0,00 (0,05)	-0,04 (0,04)	0,06 (0,06)	0,04 (0,05)
Universitet, høyere	-0,09(*) (0,05)	-0,08 (0,04)	0,05 (0,07)	0,04 (0,06)
Inntekt, kroner				

(ref. -299 999)				
300 000-399 999	0,02 (0,06)	-0,03 (0,04)	0,02 (0,08)	-0,02 (0,07)
400 000-499 999	-0,01 (0,06)	-0,05 (0,04)	0,01 (0,07)	-0,01 (0,07)
500 000-599 999	0,07 (0,06)	0,04 (0,05)	0,06 (0,07)	0,07 (0,07)
600 000-699 999	0,11(*) (0,06)	0,04 (0,04)	0,07 (0,08)	0,04 (0,07)
700 000 +	0,10(*) (0,06)	0,03 (0,04)	0,03 (0,07)	0,02 (0,07)
Vil ikke svare	-0,04 (0,08)	0,01 (0,06)	-0,11 (0,07)	-0,08 (0,07)
Oppfatning om likestilling (ref. Bør føres videre)				
Er ført langt nok		0,53*** (0,04)		0,13*** (0,04)
Er ført for langt		0,85*** (0,03)		0,46 (0,05)
Vet ikke		0,10 (0,09)		-0,04 (0,07)
Konstantledd	0,293	0,094	0,291	0,189
R ²	0,113	0,532	0,082	0,198

Note: Analysen omfatter en liten gruppe med manglende opplysninger yngste barns alder og en liten gruppe med manglende opplysninger om samlivsstatus. Det vises ikke resultater for disse.

***= signifikant på 0,001-nivå, **=signifikant på 0,01-nivå, *=signifikant på 0,05-nivå, (*)=signifikant på 0,10-nivå

Nå vi inkluderer variabelen «Oppfatning om likestilling» i modell 2, forsvinner mange av sammenhengene i modell 1, noe som skyldes at denne variabelen fanger opp mye av det samme som den avhengige variabelen, altså oppfatningen av om det er menn eller kvinner som diskrimineres. De som mener at likestillingen er ført langt nok, og de som mener at likestillingen er ført for langt, er atskillig mer tilbøyelige enn dem som mener at likestillingen bør føres videre, til å mene at det er menn som diskrimineres i dag sammenlignet med at det er kvinner som diskrimineres. Dette tyder på at når menn svarer at likestillingen er ført langt nok/er ført for langt, er det altså likestilling med tanke på at kvinner skal oppnå de samme godene som menn, de tenker på. Modell 2 har høy forklaringskraft med en R² på hele 0,532. Det er imidlertid misvisende å betrakte variabelen «oppfatning om likestilling» som en forklaringsfaktor i denne analysen. Bakgrunnen for at vi har valgt å inkludere denne, er at det gir oss innsikt i hvordan folks oppfatninger om likestillingsutviklingen henger sammen med oppfatningen om hvorvidt kvinner eller menn diskrimineres i arbeidslivet.

I analysen der vi ser på oppslutning om at menn diskrimineres sammenlignet med at verken kvinner eller menn diskrimineres (tabell 1, modell 3), er det først og fremst menns alder og utdanning som har betydning. Også her ser vi at yngre

menn er mer tilbøyelige enn eldre til å mene at det i dag er menn som diskrimineres, sammenlignet med at verken kvinner eller menn diskrimineres, og at de som har yrkesfaglig utdanning er mer tilbøyelige enn menn i de øvrige utdanningsgruppene til å mene dette. Sammenhengene består, men svekkes noe, når variabelen «Oppfatning om likestilling» inkluderes i modell 4. Det er en klar positiv samvariasjon mellom det å mene at menn diskrimineres, sammenlignet med at verken kvinner eller menn diskrimineres, og oppslutningen om at likestillingen er ført langt nok eller er ført for langt.

Flest mener at kvinner diskrimineres, men noen mener at det i dag er menn som diskrimineres

Spørsmålene som er analysert i dette notatet viser at det er en utbredt oppfatning i befolkningen om at kvinner forskjellsbehandles i arbeidslivet, men vi finner også at svarmønstrene varierer avhengig av hvordan spørsmålet stilles. Det er i tillegg relativt stor variasjon mellom grupper.

Spørsmålet fra Norsk Monitor viser et stabilt svarmønster fra midten av 1990-tallet. Majoriteten av kvinner mener at kvinner forskjellsbehandles, mens det blant menn er omtrent like store andeler som mener at kvinner forskjellsbehandles og at kjønn ikke spiller noen rolle.

I CORE SUREY 2022 – Likestillingsundersøkelsen valgte vi å stille spørsmålet litt annerledes og inkluderte et alternativ for at det nå er menn som diskrimineres i arbeidslivet. Analysene viser at bildet da ble mer nyansert. Det er ikke mange som mener at menn diskrimineres, men litt flere menn enn kvinner mener dette. Det er imidlertid stor variasjon blant menn. Det er vanligere blant unge enn eldre menn, vanligere blant dem som ikke bor med partner enn blant dem som er gift eller samboende, og vanligere blant dem som har yrkesfaglig utdanning enn i andre utdanningsgrupper å mene at menn diskrimineres. Forskjellene som er identifisert er imidlertid små. Ljunggren (2022) etterspør grundigere analyser av hvorfor mønstrene i likestillingsholdninger ser ut som de gjør og understreker at det er viktig med en kritisk analyse av hvordan kulturelle aspekter knyttet til kjønn og sosial klasse kan bidra til å forklare holdningsvariasjon, og særlig hvordan dette henger sammen med forskjeller i arbeidsbetingelser og økonomiske faktorer.

Slike refleksjoner har vært viktige for oss i utformingen av en del av spørsmålene i CORE SURVEY 2022 slik at vi kan fange opp likestillingsutfordringer som treffer menn mer direkte enn kvinner. Videre analyser vil kunne gi bedre innsikt i hva som ligger bak menns oppslutning om at det er menn som diskrimineres i arbeidslivet, og også hva som ligger bak oppfatningen av at det ikke forekommer kjønnsdiskriminering.

Litteratur

- Barth, E., Reisel, L. & Østbakken, K. M. (2023). The Equality Hurdle: Resolving the Welfare State Paradox. *Work, Employment and Society*. doi.org/10.1177/09500170231155293
- Birkelund, G. E., Janz, A. & Larsen, E. N. (2021). Blir menn utsatt for ansettelsesdiskriminering i kvinnedominerte yrker? *Søkelys på arbeidslivet*, 38(3-4), 197-209. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-7989-2021-03-04-03>
- Carlsson, M., Finseraas, H., Midtbøen, A. H. & Rafnsdóttir, G. L. (2020). Gender Bias in Academic Recruitment? Evidence from a Survey Experiment in the Nordic Region. *European Sociological Review*, 37(3), 399-411. <https://doi.org/10.1093/esr/jcaa050>
- Di Stasio, V. & Larsen, E. (2020). The Racialized and Gendered Workplace. Applying and Intersectional Lens to a Field Experiment on Hiring Discrimination in Five European Labour Markets. *Social Psychology Quarterly*, 83(3), 229-250. <https://doi.org/10.1177/0190272520902994>
- England, P. (2010). The Gender Revolution. Uneven and stalled. *Gender & Society*, 24(2), 149-166. <https://doi.org/10.1177/0891243210361475>
- Hellevik, O. (2009). Linear versus logistic regression when the dependent variable is a dichotomy. *Quality & Quantity*, 43(1), 59–74. <https://doi.org/10.1007/s11135-007-9077-3>
- Hellevik, O. (2015). Hva betyr respondentbortfallet i intervjuundersøkelser? *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 56(2), 211-231.
- Hellevik, O. (2016). Extreme nonresponse and response bias. *Quality & Quantity*, 50(5), 1969-1991. <https://doi.org/10.1007/s11135-015-0246-5>
- Hellum, A. & Strand, V. B. (2022). *Likestillings- og diskrimineringsrett*. Oslo: Gyldendal.
- Ljunggren, J. (2022). *Likestillingens bremsekloss? Et notat om forskjeller i likestillingsholdninger og -handlinger mellom kvinner og menn med kortere og lengre utdanning*. https://www.ldo.no/globalassets/_ldo_2019/_bilder-til-nye-nettsider/rapporter/likestillingens-bremsekloss---notat.pdf
- Mood, C. (2010). Logistic Regression: Why We Cannot Do What We Think We Can Do, and What We Can Do About It. *European Sociological Review*, 26(1), 67-82. <https://doi.org/10.1093/esr/jcp006>
- Penner, A. M. et al. (2022) Within-job gender pay inequality in 15 countries. *Nature Human Behaviour*, 7(February), 184-189. <https://www.samfunnsforskning.no/core/prosjekter/core-survey/notater/norm-og-praksis/coresurveynotat1.html>
- Reisel, L. & Seehuus, S. M. J. (2023). Unpacking the logics of gendered educational choices: 10th graders' evaluation of appropriate educational tracks. *Educational Review*. <https://doi.org/10.1080/00131911.2023.2182762>

Vedlegg

Vedleggstabell 1. Deskriptiv statistikk for analyseutvalget. Prosent..

	Andel av utvalget
Alder	
18-29 år	20
30-39 år	16
40-49 år	15
50-59 år	22
60-69 år	13
70-79 år	14
Yngste barns alder	
Bor ikke med barn	74
0-5 år	10
6-19 år	16
Samlivsstatus	
Gift/samboende	65
Bor ikke med partner	34
Utdanning	
Grunnskole	8
Vdg. allmennfaglig	41
Yrkesfaglig, vdg./fagskole	18
Universitet, lavere	19
Universitet, høyere	14
Inntekt, kroner	
-299 999	16
300 000-399 999	12
400 000-499 999	16
500 000-599 999	17
600 000-699 999	12
700 000 +	20
Vil ikke svare	7
Oppfatning om likestilling	
Bør føres videre	61
Er ført langt nok	26
Er ført for langt	9
Vet ikke	4